

РЕЦЕНЗИЯ

НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД НА ДЕЛИАНА БОРИСЛАВОВА ПОПОВА
НА ТЕМА:
**„ОТКРИТО УПРАВЛЕНИЕ: ПРИНЦИПИ И ПОДХОДИ
(ОБЩИНА БУРГАС: 2007 – 2015 Г.)“**

ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА НАУЧНО-ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СТЕПЕН
„ДОКТОР“ ПО НАУЧНА СПЕЦИАЛНОСТ „НАУКА ЗА ЗЕМЯТА“

Рецензент:

проф. д.п.н. Георги Любенов Манолов

Представеният вариант на дисертационен труд без никакво съмнение е посветен на изключителна актуална, слабо разработена и малко позната на широката общественост проблематика, каквато е тази за откритото управление.

Дисертационният труд е в обем 253 стандартни страници, като в структурно отношение се състои от увод, три глави (всяка с отделни параграфи), заключение, литература (87 цитирани източника на кирилица и латиница, 20 нормативни акта, 31 правителствени документа и 17 интернет източника), 10 фигури и 4 таблици.

Както повеляват научните критерии, още в увода на дисертационното изследване авторът предлага логична, подредена и издържана структура на изложението, с което се показва една широка теоретико-информационна култура. Това проличава от уводните думи на дисертацията, където точно и ясно е фиксирана основната цел на изследването: чрез анализиране на политиката на България и Община Бургас в областта на откритото управление да се обсъдят задълбочено и аргументирано няколко предположения:

1) Съществува ли взаимовръзка между развитието на концепцията за открито управление и развитието на гражданското общество, публичната администрация и високите технологии; 2) Спазването на принципите на откритото управление в държавната администрация би ли довело до дългосрочни ползи както за управляващите, така и за гражданите и бизнеса; 3) Анализ на успешно провеждани инициативи на открито управление на местно ниво в България (примерът с Община Бургас). В пряка зависимост от целта са и задачите, свързани с нейното изпълнение, а именно: а) исторически да се проследи развитието на гражданското общество и произтичащите от това промени в публичната администрация, както и развитието на технологиите като предпоставка за формирането на концепцията за открито управление; б) да се направи анализ на основните нормативни актове, стратегически документи и инициативи, имащи отношение към реализирането на принципите и практиките на открито управление в България; в) да се анализират публичните политики (практиките) на открито управление в

Община Бургас и да се сондират нагласите на общинските служители към принципите на откритото управление и мотивацията им за работа чрез провеждането на анкета (с. 11). Тоест уводът съответства на острата необходимост от теоретично осветляване на проблема за същността и развитието на феномена „открито управление“ в съвременния свят и у нас.

Конкретната реализация на поставените задачи започва със синтезирана ретроспекция на идеята и еволюцията на самото понятие „открито управление“. В първа глава „Предпоставки за развитие на откритото управление“ на подробен анализ са подложени историко-логическите корени на този тип управление. В широк теоретико-методологически аспект аналитично са разгледани генезисът, същността, функциите, видовете и формите на управление като еволюционна социална практика. Освен това управлението изобщо (като понятие) е свързано с появата и функционирането на гражданското общество в Западна Европа след Втората световна война (до 2016 г.) ведно със значимостта на правата на човека през този период. Открити са и дискуссионните представи за същността на различните управления (например „добро“ и „открито“ управление) в съвременното общество. При това този въпрос не е разгледан палиативно, а многостранно, доколкото неговата интеграция включва не само гражданското общество, но и произтичащите промени в сферата на публичната администрация (с. 36 – 41). Нещо повече – в тази глава специално място е отделено и на т.нар. „ново публично управление“ като отговор на предизвикателствата на гражданското общество, което означава само едно: професионално умение при излагането на различни теоретични постулати като важен научен и методологически инструментариум.

На аргументиран научен анализ в глава втора е подложено развитието на принципите и практиките на откритото управление в България. Ценното на този анализ е, че той не е самоцелен или откъслечен, а е полиаспектен и функционален, защото свързва в едно цяло концепцията за „открито управление“ с достъпа до информация и индикаторите за изследване на това управление. В този смисъл е извършена конкретна детайлизация на диалектиката между управлението и гражданското общество в България (1991 – 2015 г.) с акцент върху развитието на неправителствените организации и актуалните публични практики за стимулиране на гражданския сектор (с. 61 – 68). Заедно с това сериозно внимание е отделено и на правнорегулаторната рамка по тези въпроси.

Един от най-задълбочените моменти в тази глава е извършената характеристика на явлението „електронно правителство“ както в сравнителноевропейски, така и в национален аспект. Това е направено с помощта на систематичен анализ между общото и особеното на електронното правителство въз основа на връзката му с откритото управление, нормативната база на това правителство и политиката на неговата реализация в България. Изрично трябва да се посочи

систематизираното представяне на електронното правителство в Естония като положителна практика за модерна администрация и тотална дебюрократизация на държавната администрация. Очевидно, авторът добре е проучил опита на Естония в това направление (с. 145 – 150), тъй като той е разгледан не само синтезирано, но и съдържателно, за разлика от шумните (но безплодни) дитирамби за неговото въвеждане в България...

Като логичен завършек на дисертационния труд в глава трета се „слиза“ на още по-дълбоко микроравнище, на което са разработени практическите аспекти на инициативите за открито управление в Община Бургас (2007 – 2015 г.). Тук в отличие от предходното изложение подходът изцяло е прагматичен, защото е направен положителен опит да се разгледа почти цялата извършена дейност на Община Бургас под „флага“ на откритото управление. Или казано иначе, извършен е може би първият опит в теорията у нас за анализ на откритото управление като непосредствена практика в отделен регион, и то широкопрофилно – от общата характеристика през критериите за анализ на открито управление в общината до съответните публични политики в Община Бургас (за гражданското участие, за сътрудничеството между общината и гражданския сектор, за нагласите на общинските служители относно откритото управление и др.). Това е определено постижение на дисертанта, доколкото не са много младите автори, които така добре владеят количествения и качествения анализ, позитивното боравене с множество статически и други данни и пр.

В заключението на дисертационния труд са направени съответните основни изводи (в синтезиран порядък), произтичащи от поставената цел, като са посочени и част от приносните моменти на дисертацията. Налага се да се отбележи, че си имаме работа с млад и надежден изследовател, което се доказва и от следните по-важни обобщения за характера и съдържанието на настоящия труд: първо, в изследването много рационално са използвани богатата гама от научни подходи – управленски, политологически, социологически и др., които не утежняват, а решително обогатяват анализа в качествено отношение; второ, следващото достойнство произтича от факта на умелото съчетаване на теорията и практиката за сметка на „сухото“ цитатничество и емпирия, което още повече засилва практикоприложната стойност на изследването; и трето, налице са ярко изразени теоретико-методологически умения на автора, който успешно „призема“ анализа по темата от „макро-“ (световно) през „мезо-“ (България) до „микро-“ (Община Бургас) равнище, интегрирайки проблемите на откритото управление.

Какви бележки, критики и препоръки могат да се направят?

I. Методологически бележки

1. Въпреки че в разработката са спазени основните изисквания за нейното написване – цел, задачи, обект, предмет и т.н., в нея **липсва основната теза на труда**. Вероятно авторът я припокрива с целта на дисертацията, но би било добре, ако в увода се открий и тезата на настоящото дисертационно изследване.

2. В голяма част от дисертацията почти **отсъстват самостоятелните изводи на автора**, до които той би следвало да стигне въз основа на научния анализ.

3. **Обемът на труда** значително следва да се намали, защото в сегашният си вариант има достатъчно много материал за съкращение и редуциране. Например в глава трета представянето на Община Бургас може да се „свие“ наполовина като част от материалите отпаднат, а друга част отидат под линия.

4. Би следвало да се помисли за **промяна на заглавия на глави (и точки)**, а именно: заглавието на първа глава да стане например „Същност и еволюция на концепцията за откритото управление“ (вместо сегашното „Предпоставки за...“) или например т. 2. от трета глава „Сондажът...“ да стане „Резултати от проучването (сондажа) на...“.

5. **Прегледът на същността на понятието „управление“** е палиативен и би трябвало да се обогати. Към сега цитираните автори (Т. Танев, Ст. Ставрев, П. Дракър и др.) е необходимо да добавят като концептуални виждания и тезите на някои други, и особено български автори – Ангел Ангелов, Н. Арабаджиев и т.н.

6. **При тълкуването на термини и понятия** е необходима много **поголяма прецизност**, какъвто е случаят с т.нар. „неолиберализъм“. Защото например на стр. 30 е развита погрешната теза за това, че неолибералите схващат гражданското общество като такова, при което индивидът реализира своите права, без да се налага да се подчинява на законовите норми и правила!!! Ако е така, то тогава какво представлява анархизмът като политическа теория и идеологическа конструкция? Освен това при разработката се нуждае и от **прецизиране на някои термини (и понятия)** от гледна точка на тяхната научна същност, какъвто е казусът с понятията „неправителствени организации“, (НПО) и „групи за натиск (интереси)“. Според нас първият термин има по-стеснено съдържание, тъй като „затваря“ непеотата само в границите на изпълнителната власт за разлика от т.нар. „групи за натиск“ (стр. 61 – 63), които имат по-широк „генетичен спектър“.

7. В разработката не се срещат често различни критични бележки като израз на авторовото мнение по едни или други въпроси. Въобще в дисертацията **няма актуална критика** от гледище на съвременното демократично развитие в Европа и България. Това е определена слабост на дисертацията, която авторът трябва да отстрани, особено когато говорим за „българското“ електронно прави-

телство, което още не се е родило, при условие, че по официални данни само през периода 2007 – 2016 г. са изразходвани около 2 млрд. лв. за неговото реализиране!!!

Заключение

Рецензираният вариант на дисертационното изследване притежава необходимите научни качества съобразно ЗРАСРБ, поради което препоръчвам на уважаемото жури да присъди ОНС „Доктор“ на докторантката **Делиана Бориславова Попова**.

30.05.2018 г.
гр. София

Рецензент:

(проф. д.п.н. Георги Манолов)